

ÇOCUK HEMŞİRELERİNİN İMAJINDA AİLELERİN ÜNİFORMALAR HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ*

FAMILIES' PERSEPTIONS OF CHILDREN'S NURSES UNIFORM

Zümrüt BAŞBAKKAL Sibel SÖNMEZ Ayden (ÖZKAN) ÇOBAN

Ege üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu, Bornova, İzmir

Anahtar Sözcükler: üniforma, çocuk hemşiresi, imaj

Key Words: uniform, children's nurse, image

ÖZET

Üniforma, giyenlerin görevlerini yansıtan, bireyi dolaylı olarak ifade eden ve iletişim şeklini belirleyen semboldür, Üniforma; güç, otorite, statü anlamında sözsüz iletişimi simgeler ve kurumlarda iletişimde bir bağlantı aracıdır.

Hemşire üniformalarının algılanması hakkında birçok çelişkili görüş vardır. Hemşireler için bakım verme, şefkat, otorite ve melek gibi tanımlar kullanılmaktadır.

Tanımlayıcı tipte olan araştırma, ailelerin hemşirelerin üniformalar' ile ilgili görüşlerini tanımlamak için yapılmıştır.

Araştırma verileri! 1 Mayıs-15 Haziran 2002 tarihleri arasında Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı ve Sağlık Bakanlığı Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları Uygulama ve Araştırma Hastanesinde 1 yaş ve üzeri hastanede yatan çocukların annelerinden elde edilmiştir.

Veriler ailelerin hemşire üniformalarını algılamalarıyla ilgili bir anket formu ile seçim yapmaları için 1 klasik beyaz , 3 desenli üniforma resmi sunulup görüşme yöntemi ile toplanmıştır.

Değerlendirmede sayı ve yüzde dağılımları ve t testi kullanılmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmelere göre, çocukların yaş ortalaması $5,86 \pm 3,76$ bulunmuştur, daha önce ortalama $3,71 \pm 3,21$ kez sağlık kontrollerine gelmiş ve $17,47 \pm 19,30$ gün hastanede yatmışlardır. Hemşirelerin tek tip üniforma giymelerinin, çocukların yaş grupları ve hastanede kalma deneyimleri ile karşılaştırıldığında ($P<0.05$) düzeyinde önemli olduğu bulunmuştur. Ayrıca yönetici hemşirelerin (başhemşire, servis sorumlu hemşiresi vb.) giydikleri giysilerle tanınmalarının önemli olmadığı dikkat çekmiştir ($P<0.05$). Pediatri servislerinde çalışan hemşireler için annelerin % 44,8'i beyaz zemin üzerine masal kahramanı desenli üniformayı tercih etmişlerdir.

46. Milli Pediatri Kong. 20. Ulusal Çocuk Cer. Kong. 6. Çocuk Cer. Hemşireliği Kong. 2. Çocuk Hemşireliği Kong. 1. Pediatri Asistanları Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur (15-19 Ekim 2002 MERSİN).

Sonuç olarak, çocuk hemşirelerinin beyaz zemin üzerine masal kahramanı desenli üniformalar giymelerinin çocuk ve aile ile iletişimde kolaylık sağlayacağı düşünülmektedir.

SUMMARY

Uniform projects information about the identity of its wearers. It is used explicitly as a form of communication and is interpreted implicitly by individuals. There are conflicting views about perceptions of nurses' uniforms. The symbolic role of representing care, compassion and authority can be seen as an angel.

A descriptive research design was used to identify parents' point of view children's nurses uniform. From 01,05,2002 to 15,06,2002 192 mothers chosen as a sample whose have children hospitalized and one year old and upper consisting of the study.

Permission to conduct the study was obtained from Ege University Hospital Pediatric Service and Health Ministry Dr. Behçet Uz Children Hospital.

Data for this study was collected by showing families pictures of one classic white and three different pattern uniform designs and recording their responds.

In evaluation various procedures like percentage, t test were used. Children's age average was found $5,86 \pm 3,76$. They came to hospital visit $3,71 \pm 3,21$ times and their hospitalization experience was found $17,47 \pm 19,30$ days. % 58,3 of mothers were agree the statement of " It should be easy to identify nurses as nurses. % 57,3 mothers said that nurses wear different clothes other staff or parents. However % 56,3 mothers "Nurses should wear the same kind of clothing, % 59,4 mothers said that administrator nurse should wear different clothes from the clinical nurses. % 55,7 of mothers were agree the statement "The clothing that nurses wear should promote a relaxed atmosphere for patients», also mothers said that the clothing that nurses wear should reflect that of an authority figure % 41,7 mothers support choice different clothes and % 46,9 mothers said that a casual style of nursing uniform makes people feel insecure. % 66,1 mothers wanted the clothing that nurses wear should help them to seem friendly.

% 44,8 mother prefer white with comic strip uniform for nurses.

As a result of this study nurses in pediatric clinics should wear white with comic strip uniform.

üniforma, onu giyen kişilerin görevlerini yansıtan, bireyi dolaylı olarak ifade eden ve iletişim şeklini belirleyen semboldür. üniforma; güç, otorite, statü anlamında sözsüz iletişimi simgeler ve kurumlarda iletişimde bağlantı aracıdır (Campbell et al. 2000). Hemşirelerin hastaya ve aileye bakım verirken terapötik ilişkilerin gelişmesinde üniformanın önemli bir yeri vardır. Pediatri klinikleri, üniformaların büyük etkiye sahip olabildiği özelleşmiş bir alandır (Öztürk ve Günyel 1993). Meyer

(1992), hemşirelerin üniformalarının çocuklarla olan ilişkisi konusunda yapılan bir araştırmada, çocukların hemşireyi giysileri ile tanınan bir kişi olarak gördükleri (beyaz üniforma, beyaz ayakkabılar ve kepe), oyun çağı çocuklarının üniformanın aksine renkli giysi giyen hemşirelere güven verici davranışlarla yanıt verdiklerini, çocukların geleneksel hemşire formasını korkutucu bulduklarını saptanmıştır (Meyer 1992).

Araştırma, beyaz hemşire üniformasının özellikle uzun süre hastanede yatan çocuklarda korku ve anksiyete yarattığı düşüncesi ile, ailelerin hemşirelerin üniformaları ile ilgili görüşlerini anlamak ve olumlu bir hastane ortamı yaratmak için üniforma seçenekleri hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır,

GEREÇ VE YÖNTEM

Tamamlayıcı tipte olan araştırma, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı ve Sağlık Bakanlığı Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları Uygulama ve Araştırma Hastanesi servislerinde yürütülmüştür. Hastanelerden resmi izin alındıktan sonra, araştırma kapsamına 1 Mayıs-15 Haziran 2002 tarihleri arasında 1 yaş ve üzerinde olan, daha önceden hastane deneyimi olan ve araştırma anında klinikte yatmakta olan, araştırmaya katılmayı kabul eden 192 çocuğun annesi alınmıştır.

Üniforma hakkındaki görüşler araştırmacılar tarafından geliştirilen üniforma= kimlik, çevresel ve iletişim alanlarındaki görüşleri ifade eden 9 soruluk likert tipi bir anket formu ile toplanmıştır. Ailelerin üniforma tercihleri için annelere "Aileniz ve siz servis hemşireleri için hangi tip üniformayı tercih edersiniz?" sorusu sorularak 4 farklı üniforma tipini içeren hemşire resimleri sunulmuştur ve niçin bunları seçtikleri sorulmuştur. Üniforma tipleri;

a) Klasik beyaz, b) Beyaz masal kahramanı desenli, e) Çiçek desenli, d) Doğa desenli

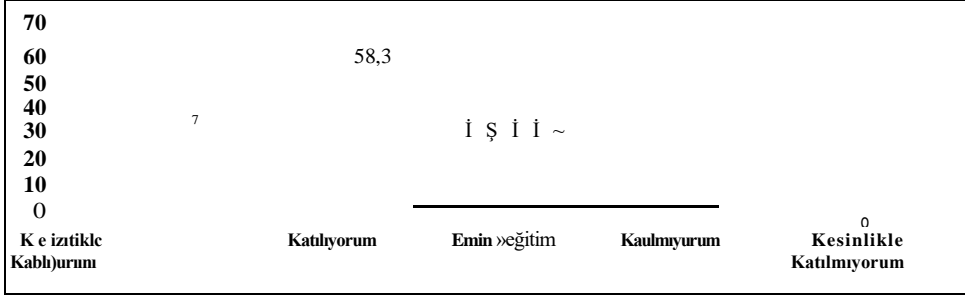
Verilerin sayı ve yüzde de dağılımları araştırmacılar tarafından Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) for Windows 10.0 istatistik programında yapılmıştır. Çocukların yaş grupları, hastanede kalma süreleri ile ailelerin üniformalar hakkındaki sorulara verdikleri yanıtlar One Way Anova testi kullanılarak karşılaştırılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Yapılan istatistiksel değerlendirmelere göre, çocukların yaş ortalaması $5,86 \pm 3,76$ bulunmuştur. Çocukların daha önce ortalama $3,71 \pm$

3,21 kez sağlık kontrollerine geldikleri ve ortalama 17,47 t 19,30 gün hastanede yattıkları saıtanmıştır.

Araştırmaya katılan ailelerin % 58,3 "niforma hemşireyi hemşire olarak tanıtmalıdır" ifadesine katılmışlardır (Grafik 1).

Grafik 1, üniforma hernşireyi hemşire olarak tanıtmalıdır.

Literatürde de hemşire niformnalarının temizlik ve dürüstlüğü simgelediği belirtilmektedir (şentürk 1995). Campbell ve arkadaşları (2000)'nin "ocuk hemşirelerinin imajı" konulu çalışmalarında ailelerin % 95'i hemşirelerin üniformalarıyla kolayca tanınabilmelerini istemişlerdir. Özsoy (2000)'un "Toplumda l-hemşirelik imaj= Belirlenmesi" konulu çalışmasında ise kişilerin % 81,01nin hemşirelerin üniformalı kişiler olduğu önermesine katıldıkları belirtilmektedir.

Ailelerin % 89,6'sı" Hemşirelerin diğer personellerle ya da anne babalarla aynı tür giysiler giymesi önemli değildir" ifadesine katılmışlardır. Benzer şekilde Campbell ve arkadaşları (2000)'nin çalışmasında da ailelerin % 67,0'1 hemşirelerin diğer insanlarla aynı tür giysi giymelerini istemedikleri bulunmuştur.

"Hemşirelerin aynı tür üniforma giymelidirler" ifadesine annelerin % 88.11 katılmış ya da kesinlikle katıldıldannı belirtmişlerdir.

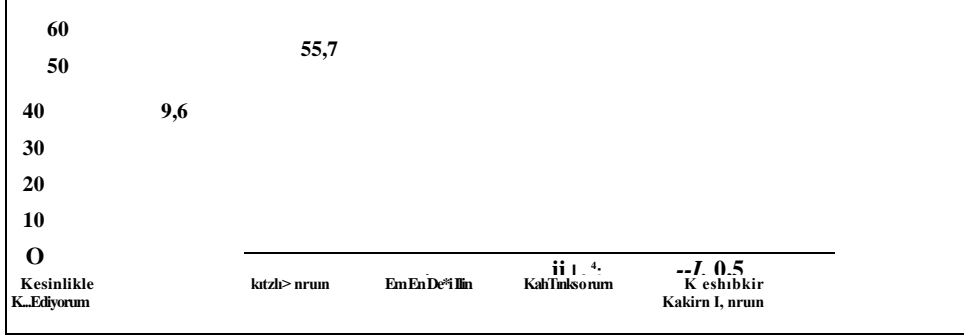
Yapılan One Way Anova testine göre çocukların yaş grupları ile "Hemşirelerin tek tip üniforma giymelidirler" ifadesine verilen yanıtlar karşılaştırılmış ve istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (f: 1,719; p: 0,51).

Çocukların hastanede kalma süreleri ile "Hemşirelerin tek tip üniforma giymelidirler" ifadesine verilen yanıtlar karşılaştırılmış ve istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (f: 3,404, p: 0,00).

Annelerin % 59,4'ü "Yönetici hemşirelerin (başhemşire, servis sorumluları) giydikleri giysilerle tanınmaları önemli değildir" fikrine katılmamışlardır.

Yapılan One Way Anova testine göre çocukların yaş grupları ile "Yönetici hemşirelerin (başhemşire, servis sorumluları) giydikleri giysilerle tanınmaları önemli değildir" ifadesine verilen yanıtlar karşılaştırılmış ve istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (f: 1,829; p: 0,34).

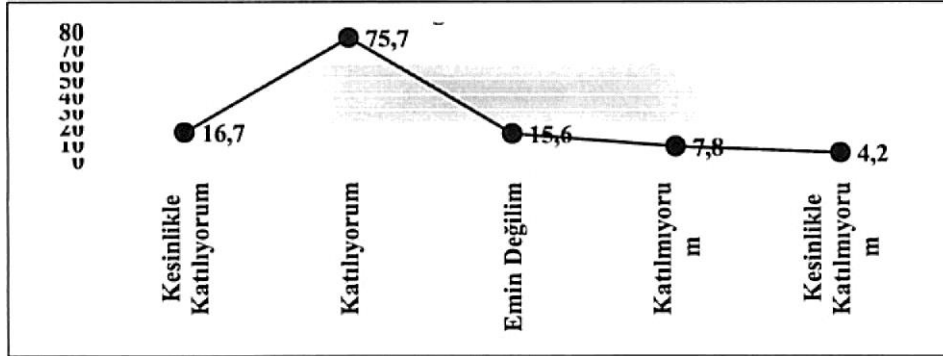
Annelerin % hemşire için seçilen üniformanın hasta için rahatlatıcı bir etki yaratması gerektiğini belirtmişlerdir (Grafik 2).

Grafik 2. Hemşire için seçilen üniformalar hasta için rahatlatıcı bir etki yaratmalıdır.

"Hemşirelerin üniformalarının otoriteyi yansıtması gereklidir" ifadesini annelerin % 92,4'ü kesinlikle katılıyorum ya da katılıyorum olarak belirtmişlerdir (Grafik 3). Benzer şekilde Dalgıç'ın 1995'de "Toplumun hemşireliğe ilişkin görüşleri" konulu çalışmasında da "Hemşireler genellikle otoriterdir" ifadesine bireylerin % 62,3'ü katılmıştır.

Çocukların hastanede kalma süreleri ile "Hemşirelerin üniformalarının otoriteyi yansıtması gereklidir" ifadesine verilen yanıtlar One Way

Grafik 3. Hemşirelerin üniformalarının otoriteyi yansıtması gereklidir.

Anova testi ile karşılaştırılmış ve istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (f: 1,746); p: 0,47). Anne ve çocukların hastanede yatma süreleri uza.dıkça, hemşirelerin üniformalarının otoriteyi yansıtmayı gerektirdiği düşüncelerinin arttığı belirlenmiştir.

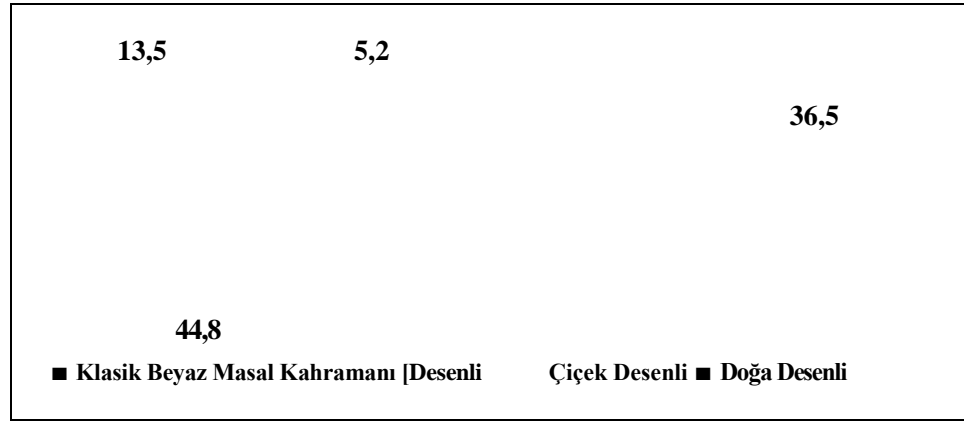
Annelerin % 60,5'i hemşirelerin kendi üniformalarını seçmelerinin onları resmiyetten uzaklaştıracağı fikrine katılmaktadır.

Campbell ve arkadaşları (2000)'nın çalışmasında "Hemşirelerin kendi üniformalarını seçmelerinin onları resmiyetten uzaklaştıracağı görüşü ne ailelerin % 71,0'1 kesinlikle katılıyorum/katılıyorum yanıtını vermişlerdir.

Annelerin % 66,2'si günlük giysi tipindeki hemşire üniformalarının insanlarda güvensizlik hissi yaratacağına inanmaktadırlar.

Literatürde, hemşirenin hastanın güvenini sağlayabilmesi için üniforma bütünlüğünün şart olduğu belirtilmektedir (Şentürk 1995).

"Hemşirelerin üniformalar' samimi görünmelerine yardımcı olmalıdır" ifadesine annelerin % 66,1 'i katılmışlardır.

Grafik 4. Annelerin Üniforma Tercihleri

Annelerin % 44,8 'i Beyaz zemin üzerine masal kahramanı desenli üniformayı tercih etmişlerdir (Grafik 4).

Öztürk ve Günyel 'in (1993) "Hemşirelerin üniforması konusunda çocukların tercihlerinin incelenmesi" konulu çalışmalarında, çocukların % 64,0'1 beyaz pantolon-renkli gömlekten oluşan üniformayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Aynı çalışmada çocukların % 32,0 'ı geleneksel beyaz forma giyen hemşirelerden korktuklarını belirtmişlerdir ve daha önce hastane deneyimi olan çocukların % 44,0 'ı beyaz pantolon-renkli gömleği giyen hemşirelerin kendilerine bakım vermesini tercih etmişlerdi.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma kapsamına alınan ailelerin % 44,8'i hemşireler için beyaz zemin üzerine masal kahramanı desenli üniformalar giymelerini tercih etmişler ve bunun nedenini % 34,8'i "Klasik beyaz ve çocuklara uygun desenlerinin olması" olarak belirtmişlerdir.

öneriler;

Temizlik ve hijyen açısından kolaylık sağlayacağı için çocuk hemşirelerinin beyaz zemin üzerine masal kahramanı desenli üniformalar giymelerinin çocuk ve aile ile iletişimde kolaylık sağlayacağı düşünülerek hastanelerde ailelerin bu düşünelerine uygun olarak klinik hemşirelerinin üniformalarının düzenlenmesi, önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Campbell S, Malley C, et al. (2000): The image of children's nurse: a study of qualities required by families of children's nurses' uniform. Journal of Clinical Nursing; 9; 71- 82.
2. Dalgıç G, 1995: Toplumun Hemşireliğe ilişkin Görüşleri, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
3. Meyer D, 1992: Children's responses to nursing attire. Pediatric Nursing March-April; 157- 160.
4. Özsoy S. ,2000: Toplumda Hemşirelik irriajının Belirlenmesi, Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 16: 2-3, İzmir.
5. Öztürk C, Günyel G, 1993: Hemşirelerin üniforma konusunda çocukların terelherinin incelenmesi. XXI. Ortadoğu ve Akdeniz Pediatri Dernekleri Kongresi İzmir
6. Şentürk ES, 1995: Tıbbi etik ve meslek tarihijstanbul Fatih Ofset, 7. Basım, 141,